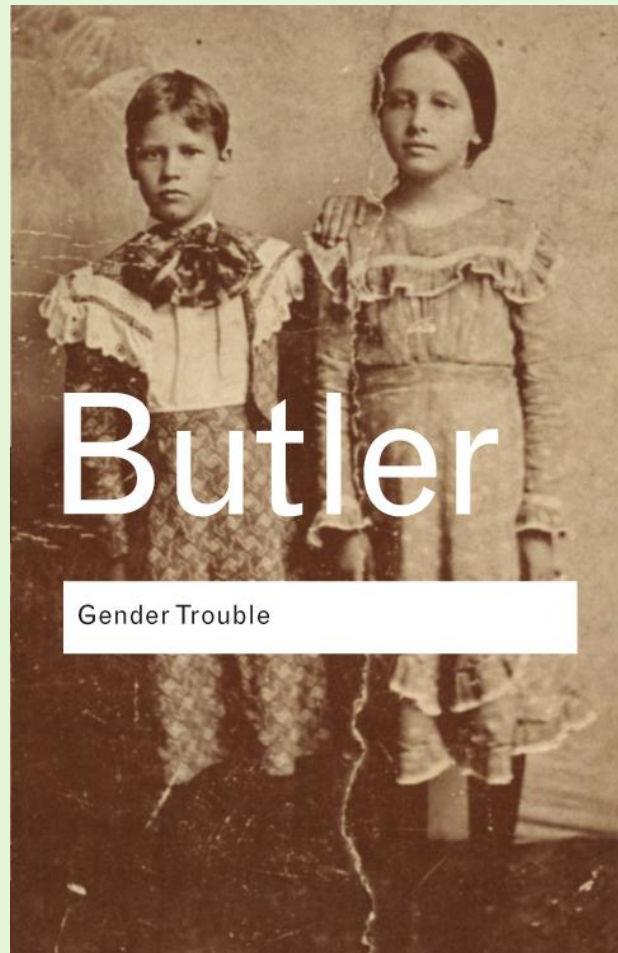

Ταυτότητα Φύλου

Δρ. Βασίλειος Τσίτος Τμήμα Ψυχολογίας
Πάντειον Πανεπιστήμιο

Ταυτότητα Φύλου

Ταυτότητα Φύλου

- Φύλο → κύρια διάσταση της ζωής, των κοινωνικών σχέσεων, πολιτισμού
- Προκατάληψη, ιδεολογία, μύθος, παραπληροφόρηση, απόλυτο ψεύδος
- Μελέτη → ανθρωπιστικές επιστήμες: Ψυχολογία, Ιστορία, Διεθνείς Σχέσεις, Πολιτισμικές Σπουδές, Παιδεία, Κοινωνιολογία, Πολιτική
- Προσεγγίσεις: Μεταδομιστικές & Μεταμοντέρνες (Κοινωνικό φύλο, το Σώμα, τη Σεξουαλικότητα)
- Μετά-ανάλυση στη διαφορική ψυχολογία
- Έρευνες για άνδρες και ανδρισμό πέραν των μελετών για τις γυναίκες
- Κοινωνικό Φύλο → Ιμπεριαλισμός, Νέο-αποικιοκρατία και Σύγχρονη Παγκοσμιοποίηση

Διερεύνηση Κοινωνικού φύλου

Έμφυλη Τάξη Κοινωνίας

- Υπερεκπροσώπηση ανδρών στα υπουργικά συμβούλια
- **Βία στα σχολεία** των ΗΠΑ → Όχι τα κορίτσια οι δολοφόνοι
- **Βία ανδρών** εμφανίζεται σε έφηβους αγόρια
- **Ενδοσυζυγική βία.** 4 προς 1 η οπλοκατοχή ανδρών

- **Παγκοσμίως:**
- Οι γυναίκες → νοικοκυριό – ανατροφή παιδιών
χαμηλότερες αμοιβές, στα 2/3 της ανδρικής απασχόλησης
1/5 στις Αραβικές Χώρες
Εξαίρεση: Πρώην Σοβιετικές Χώρες, Δυτική Αφρική,
Εισόδημα γυναικών στο 56% του μέσου των Ανδρών

Κινήματα απελευθέρωσης γυναικών Σεξιστικά στερεότυπα & Μαζική κουλτούρα

Κορίτσια(Δυτικός κόσμος)

- Παθητικότητα
- Ξανθιά
- Αδύνατη
- Όμορφη
- Επιθυμητή
- Μαζική ενημέρωση

Δουλειές

- Αποκατάσταση συνεπειών βίας:
Νοσηλευτική, ψυχολογία,
κοινωνική εργασία

Αγόρια

- Σκληρά
- Κυριαρχικά
- Ανταγωνιστικά αθλήματα
- Να δείχνουν στους
συνομηλικούς σκληροί άνδρες

- Αστυνομία, στρατός, φύλαξη
- Εξιχνίαση εγκλημάτων

Η Κατανόηση του κοινωνικού φύλου

- Καθημερινή ζωή → το φύλο ως δεδομένο
- Αθλητισμός, ένδυση, κόμμωση - έμφυλες συμβάσεις: Φύση
- → «Σκάνδαλο» ο έρωτας ομόφυλων , ποινικοποίηση μοιχείας
- Νόμος και τάξη: Φυλάκιση. Τασμανία , Αραβικές χώρες Ρωσία, Αφρική.

Αν το να έχουν σεξουαλική επαφή άτομα του ίδιου φύλου είναι αφύσικο, γιατί χρειάζεται νόμος να το απαγορεύει;

Freud (1917): Νομική απαγόρευση όπου υπάρχει επιθυμία

Το φύλο ως «γίγνεσθαι»

- Ισλάμ – Σαρία
 - Νομοθέτες
 - Ιερείς
 - Γονείς – δάσκαλοι
 - Διαφημίσεις
 - Παρουσιαστές
- Συμπεριφορές έμφυλης
διαφοράς
- Δίπολο Ανδρισμός /
θηλυκότητα**

Το ζήτημα δεν είναι
καθορισμένο από τη
φύση

Ρευστό, περίπλοκο και αβέβαιο το φύλο

- Γυναίκα δεν γεννιέσαι, αλλά γίνεσαι Simon de Beauvoir 1949
- Συγκρότηση, απόκτηση ταυτότητας φύλου (Freud)
- Ασάφειες, εντάσεις, διαφορετικά μονοπάτια
- Τα περισσότερα απολαμβάνουν την έμφυλη πόλωση
- Το σώμα χαίρεται → ενδύεται, συμπεριφέρεται ερωτεύεται ανάλογα
- Περιφρόνηση στην αμφισημία φύλου στη Δυτική κουλτούρα

Δεν μπορείς να τους ξεχωρίσεις στις μέρες μας

Τα όρια του φύλου κάθε άλλο παρά σταθερά είναι

- Ανδροπρεπείς γυναίκες
- Θηλυπρεπείς άνδρες
- Γυναίκες στρατιώτες / άνδρες νοσοκόμοι
- Άνδρες ανατρέφουν παιδιά / γυναίκες αρχηγοί οικογενειών
- **Η ασάφεια φύλου ως γοητεία και αηδία / καταδίωξη**
- Άνδρες ηθοποιοί ως γυναίκες/άνδρες στην αρχαίο ελληνικό και Σεξπηρικό θέατρο

Κινήματα καθαρού φυσικού διχοτομημένου φύλου

Πραγματική θηλυκότητα

Αληθινός Αντρισμός

Επανεγκαθίδρυση παραδοσιακής οικογένειας

Οι έμφυλες συμβάσεις ως πηγή ευχαρίστησης και ταυτότητας, αλλά και αδικιών και προβλημάτων

- Διατήρηση έμφυλων κατηγοριών → σχέσεις μεταξύ τους → ανισότητα και πρόκληση πολλών κακών
- Παγκοσμίως: 2/3 των γυναικών αναλφάβητες
- Ιδρύματα, οργανισμοί, επιστήμες, τεχνολογία → ανδροκρατούνται
- Μπαγκλαντές, Ινδία, Νιγηρία, Αίγυπτος: λιγότερες πιθανότητες εκπαίδευσης για τις γυναίκες
- ΗΠΑ, Δ. Ευρώπη, Αυστραλία: Γυναίκες μεσαίας κοινωνικοοικονομικής τάξης → Ανώτατη εκπαίδευση αλλά το 95 % ανδρών σε ιεραρχικά ανώτερες θέσεις

Οι έμφυλες συμβάσεις προκαλούν ανισότητες στο **Σεβασμό**

Στο περιθώριο των γεγονότων οι γυναίκες (Μαζορέτες)

- Ανέκδοτα / αστεία για τη χαζή ξανθιά, οδηγό, σύζυγο, πεθερά, γεροντοκόρη, πόρνη,
...Η σύζυγος με τον πλάστη στο χέρι....
- Περιφρόνηση, ασημαντότητα και ηλιθιότητα γυναικών
- Σκληρή και χυδαία πορνογραφία
- Η γυναίκα ως βραβείο κατανάλωσης από άνδρες
- **Θρησκείες και στις περισσότερες σχέτες Βουδισμού**
- Άρνηση παραχώρησης ανώτερων θέσεων ή πηγή μόλυνσης

Σημαντικό το τίμημα των περισσότερων ανδρών

- Γενικά οι άνδρες ωφελούνται από τις ανισότητες της έμφυλης τάξης
- Πλήττονται όσοι δεν ανταποκρίνονται σε κυρίαρχα πρότυπα ανδρισμού → ομοφυλόφιλοι, θηλυπρεπείς, βία, προσβολές, φόνοι
- Άνδρες εθνικών μειονοτήτων
- Τραυματισμοί σε αθλητισμό, εργατικά ατυχήματα, εθισμός στο αλκοόλ
- Το φύλο είναι εγγενώς πολιτικό
- Οι έμφυλες συμβάσεις ως πηγή ευχαρίστησης, ταυτότητας αλλά και πηγή αδικίας και προβλημάτων

Η απαίτηση για μεταρρυθμίσεις Επανάσταση στην κατανόηση της ανθρώπινης συνθήκης

- Αγώνες άρσης ανισοτήτων και αδικιών
- 19^{ος} Αιώνας → κινήματα γυναικών για δικαίωμα στην περιουσία και τον 20^ο αιώνα δικαίωμα ψήφου
- 20^{ος} αιώνας: κινήματα για δικαιώματα ομοφυλόφιλων , γυναικεία εργατικά συνδικάτα, δικαιώματα αναπαραγωγής πρόληψης βιασμού και ενδοοικογενειακής βίας
- Θεμελιώδη τα κινήματα του 1960-70 → Κινήματα Απελευθέρωσης γυναικών και ομοφυλόφιλων → αντίκτυπος στην κουλτούρα και στροφή σε μια πραγματικότητα ελάχιστη κατανοητή.
- Ιστορικό εφαλτήριο της σύγχρονης έρευνας για το κοινωνικό φύλο.

Ορισμός του κοινωνικού φύλου

- Η ευαισθητοποίηση σε ζητήματα → ανάγκη νέας ορολογίας
- Gender = κοινωνικό φύλο ← Ινδοευρωπαϊκή ρίζα : Generate
“Genus = Γένος” (John Money, 1950: Κολύρη 2017)
- Gender → Στη Γραμματική: διάκριση φύλου ή απουσίας του σε αντικείμενα που ορίζονται.
- Η Γραμματική ενσωματώνει το εύρος των διακρίσεων στις ανθρώπινες κουλτούρες, πχ : γένη για αντικείμενα , έννοιες, άνθρωποι, ψυχικές καταστάσεις.
- Η γλώσσα δεν παρέχει επαρκές πλαίσιο για την κατανόηση του φύλου

Gender και Sex

- Sex και Gender → αρχικά χρησιμοποιούνταν εναλλακτικά
- Βαθμιαία → Sex = βιολογικό διμερές και ψυχαναλυτικό φύλο
Gender = κοινωνικό και επιτελεστικό φύλο
- Ελληνικά: φύλο (Εδώ θα εννοείται το κοινωνικό) ...και στα γερμανικά (Geschlecht) , δεν υπάρχει λέξη στα Ιαπωνικά
- Η τριχοτόμηση των λέξεων (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο) συχνά οι έρευνες δίνουν έμφαση στη διχοτομία

Ορισμός του κοινωνικού φύλου: Ο Υποτιθέμενος βιολογικός διαχωρισμός αρσενικού / θηλυκού

- Με βάση το βιολογικό διαχωρισμό →

Το κοινωνικό φύλο ορίζεται ως κοινωνική και ψυχολογική διαφορά που ανταποκρίνεται σε αυτό τον διαχωρισμό, τον αναπτύσσει ή προκαλείται από αυτόν

Οπότε →

«Κοινωνικό φύλο σημαίνει την πολιτισμική διαφορά των γυναικών από τους άνδρες στη βάση της διχοτομίας αρσενικό / θηλυκό (οι άνδρες από τον Άρη / οι γυναίκες από την Αφροδίτη)

Ουσιαστικές αντιρρήσεις στον ορισμό του κοινωνικού φύλου

- Οι εικόνες για το κοινωνικό φύλο είναι διχοτομικές η πραγματικότητα όχι
- Όπου δεν μπορούμε να τη διαφορά δεν υπάρχει φύλο;
- άρα: ο έμφυλος χαρακτήρας της ομοφυλόφιλης ερωτική επιθυμία δεν υφίσταται;
- Έρευνες που δείχνουν μόνο μικρές ψυχολογικές διαφορές ανδρών και γυναικών -→ δεν υπάρχει φύλο;
- Ο ορισμός αποκλείει τη διαφορά μεταξύ των γυναικών και μεταξύ των ανδρών υπό την έννοια του φύλου (βίαιοι ανδρισμοί, θηλυκότητες ετερό / ομό-προσανατολισμένες)

Ουσιαστικές αντιρρήσεις στον ορισμό του κοινωνικού φύλου

- Ένας ορισμός με βάση τα προσωπικά χαρακτηριστικά αγνοεί τις κοινωνικές διαδικασίες μεγάλης κλίμακας κοινής ικανότητας → άνδρες και γυναίκες ως εργαζόμενοι με κοινές ικανότητες → όμως ο πλούτος διανέμεται έμφυλα.
- η κοινωνική επιστήμη βοηθάει στη υπέρβαση των δυσκολιών ορισμού του φύλου
- Το κοινωνικό φύλο είναι, πάνω από όλα, ζήτημα κοινωνικών σχέσεων
- Π.χ το κοινωνικό φύλο εμπεριέχει ιεραρχίες εξουσίας μεταξύ ανδρών (στρατός / πολυεθνικές) που δεν ανάγονται σε διάφορες αρσενικού / θηλυκού

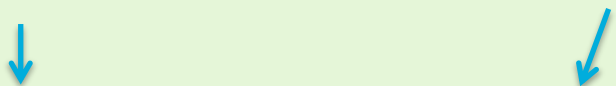
Το φύλο ως Κοινωνική Δομή

- ΔΟΜΕΣ → μοντέλα οργάνωσης κοινωνικών σχέσεων διάρκειας στο χρόνο
- Το φύλο ≠ όχι έκφραση βιολογίας, χαρακτήρα ή και ζωής
- Το κοινωνικό φύλο είναι κοινωνική δομή – αναγνωρίζεται η σωματική διαφορά αρσενικού / θηλυκού ως φυσική διαφορά.
- Είναι λάθος → όχι προσοχή στη σωματική διαφορά και στη σεξουαλική αναπαραγωγή
- Αλλά → το ότι τα πολιτιστικά μοντέλα απλά «εκφράζουν» τη σωματική διαφορά

Το φύλο ως Κοινωνική Δομή

- Μερικές φορές α πολιτιστικά μοντέλα εκφράζουν βέβαια τη σωματική διαφορά , άλλοτε λιγότερο, άλλοτε περισσότερο, ή εντελώς διαφορετικά
- Γενικά όμως οι κοινωνικές συμβάσεις δεν εκφράζουν τη σωματική διαφορά
- Η κοινωνία απευθύνεται στα σώματα με όρους αναπαραγωγικής διαφοράς

Το φύλο ως δομή κοινωνικών σχέσεων που επικεντρώνεται στην αναπαραγωγική αρένα

- Η κοινωνία αντιμετωπίζει το ανθρώπινο σώμα με τρόπους που επηρεάζουν τις την προσωπική ζωή και την κοινή μας μοίρα, μέσα και πέρα από την αναπαραγωγική του λειτουργία
- Διαφορές έμφυλων μοντέλων με βάση την κουλτούρα αλλά πάλι αποτελούν φύλο
- Οι έμφυλες συμβάσεις αναπαράγονται κοινωνικά (όχι βιολογικά)
- Οι Δομές αναπτύσσουν κρίσεις = έμφυλες συμβάσεις σε αλλαγή
- Τελικά το κοινωνικό φύλο ίσως έχει κάποιο τέλος